Súd:	Okresný súd Poprad
Spisová značka:	20C/51/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8717209505
Dátum vydania rozhodnutia:	10. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Peter Koman
ECLI:	ECLI:SK:OSPP:2018:8717209505.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Poprad, pred sudcom JUDr. Petrom Komanom, v právnej veci žalobcov v 1/ rade W. V., nar. XX.XX.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX, v 2/ rade I. V., nar. X.XX.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX a v 3/ rade T. V., nar. XX.X.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX, všetci traja zastúpení W.. Marekom Radačovským, advokátom so sídlom Košice, Žriedlova 3, IČO: 35 553 961, proti žalovaným v 1/ rade KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom Bratislava, Štefánikova 17, IČO: 31 595 54, zastúpený FELIX NEUPAUER & PARTNERS, so sídlom Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8/A, IČO: 37 928 422 a v 2/ rade U. B., nar. XX.X.XXXX, adresa pobytu M., A. 26XX/X, zastúpený JUDr. Martinom Bašistom, advokátom so sídlom Poprad, Štefánikova 8, IČO: 37 880 381, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch s prísl., takto

r o z h o d o l :

I. Súd návrh na prerušenie konania z a m i e t a.

II. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 50.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni v 2/ rade sumu 50.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni v 3/ rade sumu 50.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú p o v i n n í nahradiť žalobcom v 1/ až 3/ rade trovy konania v rozsahu 100%, o ktorých súd rozhodne samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou zo dňa 4.10.2017 sa žalobcovia domáhali vydania rozhodnutia, ktorý súd uloží žalovaným povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 50.000,- eur s príslušenstvom.
Dôvodom podania žaloby je skutočnosť, že dňa 21.1.2015 asi o 17.25 hod. žalovaný v 2/ rade v M. viedol motorové vozidlo zn. D. Z. EČV: PP XXX DD na parkovisku čerpacej stanice O., kde pri cúvaní bez toho, aby sa náležite presvedčil, či neohrozí ostatných účastníkov cestnej premávky zadnou časťou vozidla zrazil chodkyňu B. V. a táto pri náraze a páde utrpela zranenia, ktorým dňa XX.X.XXXX podľahla. Nakoľko žalobcovia boli na osobu svojej matky B. V. finančne odkázaní i citovo veľmi naviazaní, jej úmrtie v dôsledku dopravnej nehody pociťujú ako ujmu, za ktorú od žalovaného v 2/ rade ako vodiča vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, požadujú náhradu nemajetkovej ujmy. V čase vzniku nehody boli žalobkyne v 2/ a 3/ rade maloleté, plne odkázané na výživu neb. matky, žalobca v 1/ rade bol plnoletý. Neb. B. V. bola po smrti manžela jedinou živiteľkou rodiny, po dopravnej nehode sa tak zo všetkých žalobcov stali siroty. Protiprávnym konaní žalovaného v 2/ rade došlo k nenávratnej deštrukcii

interpersonálnych väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov a k intenzívnemu zásahu do osobnostných práv a práva na súkromie a rodinný život. Zásah do osobnostných práv žalobcov bol vysokej intenzity, nečakaný a nereparovateľný. Vzhľadom na uvedené žalobcovia majú za to, že vzniknutá trauma zo smrti matky nie je odstrániteľná a domáhajú sa priznania nemajetkovej ujmy.

2. Žalovaný v 1/ rade sa k podanej žalobe písomne vyjadril a poprel skutkové tvrdenia žalobcov. Namietol, nedostatok pasívnej legitimácie v spore a uviedol, že žalovaný 1/ rade sa nijako nepodieľal na vzniku ujmy a v žalobe absentuje titul uplatnenia nároku voči žalovanému v 1/ rade.

3. Žalovaný v 2/ rade sa k podanej žalobe písomne vyjadrila a poprel skutkové tvrdenia žalobcov. Konštatoval, že Okresným súdom M. je vedené konanie pod sp. zn. 20C/92/2016 (uplatnených 15.000,- eur), v ktorom si obdobný nárok uplatnila sestra žalobcov, a ktorý jej bol, doposiaľ nie právoplatne, priznaný (v sume 10.000,- eur). Žalobcovia tak mali možnosť si nárok uplatniť spolu so svojou sestrou a vo výške bežne priznávanej. Uplatnenie nároku samostatne považuje žalovaný v 2/ rade za zjavné zneužitie práva, nakoľko svoje nároky si uplatnili až potom, čo sa dozvedeli, že ich sestra bola v uvedenom konaní čiastočne úspešná. Preto má žalovaný v 2/ rade za to, že žalobcov k podaniu žaloby viedli zištné dôvody. Z dôvodu neskorého a zištného uplatnenia nároku žalovaný v 2/ rade navrhol zamietnutie žaloby.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobcov, svedka M. V., svedkyne B. V. a listinnými dôkazmi založenými v spise, z čoho zistil tento skutkový stav:

5. Z výsluchu žalobcu v 1/ rade súd zistil, že uplatneného nároku sa domáha z toho dôvodu, že utrpel veľkú psychickú ujmu. Jeho život sa po tom incidente zmenil a rodina sa v podstate čiastočne rozpadla. Krátky čas pred nehodou žalobcom zomrel otec a následne pri dopravnej nehode aj matka. V čase úmrtia matky boli žalobcovia odkázaní výživou na matku, ktorá zabezpečovala všetky životné potreby žalobcov. Uviedol, že v čase úmrtia matky boli žalobcovia študenti, trávili s matkou veľa času, po smrti otca im bola najväčšou oporou a najlepším priateľom. Od úmrtia matky si žalobca v 1/ rade všetko zabezpečuje sám, študuje na vysokej škole a mladším sestrám (žalobkyniam v 2/ a 3/ rade), musela zabezpečovať starostlivosť ich krstná matka. Matka žalobcov pracovala v dvojtýždňových intervaloch v Rakúsku, každé sviatky trávili spolu kvôli tomu, že jej kolegyňa bola o dosť mladšia, nemala ešte rodinu a vždy prihliadala na to, že matka žalobcov má na starosti tri, resp. štyri deti, tak vždy bola v tomto smere zhovievavá a zobrala turnus aj za ňu. Čo sa týka nároku, tento si žalobcovia uplatnil najskôr prostredníctvom mediátora, a uplatnili si ho skôr ako ich sestra B. V., ktorá už v čase nehody žila v spoločnej domácnosti so svojim manželom. Čo sa týka výšky uplatneného nároku, žalobca v 1/ rade na dotaz uviedol, že financiami sa nedá vyčísliť suma ľudského života, žalobcovia prišli o matku a celý ich život sa zmenil. V čase jej úmrtia nemali financie ani na zaplatenie pohrebu, musela im pomôcť rodina. S matkou žalobcovia trávili väčšinu času počas jej pobytu doma, zariaďovali spoločné záležitosti, chodievali na výlety a za rodinou, bola jedinou oporou po smrti otca. V súčasnosti žalobkyňa je žiačkou 3. ročníka strednej školy.

6. Z výsluchu žalobkyne v 2/ rade súd zistil, že jej matka veľmi chýba a je to pre ňu strata. V čase úmrtia matky bola žalobkyňa ešte žiačkou základnej školy, nebola teda plnoletá a nevedela sa o seba postarať. Musela sa po skončení základnej školy presťahovať preč k opatrovníkom. Starostlivosť o žalobkyne v 2/ a 3/ rade po smrti matky zabezpečovala ich krstná matka, sestra matky s manželom. Museli sa presťahovať od kamarátov a zvyšku rodiny do D. (okr. I. vzdialený cca 52km od pôvodného bydliska). Smrť matky i nasledujúce dianie boli pre žalobkyňu šokom. Starostlivosť o žalobkyňu síce bola zabezpečená riadne, ale pred smrťou matky s ňou bola trvale v kontakte, bývali v jednej domácnosti. V súčasnosti žalobkyňa stále žije v D., po skončení strednej školy má v úmysle sa vrátiť do rodičovského domu. Na dotaz, kto zabezpečoval starostlivosť o ňu počas pobytu matky v Rakúsku uviedla, že to bola jej stará matka a bratia otca, ktorí žijú v A.. Od smrti matky zostali žalobcovia bez príjmu, odkázaní výlučne na pomoc rodiny.

7. Žalobkyňa v 3/ rade uviedla, že smrť matky je pre ňu neskutočná zmena v živote. Žalobcovia stratili oporu v živote a všetci súrodenci sa v súčasnosti sa snažia byť v intenzívnom kontakte. Žalobkyňa študuje na Vysokej škole Konštantína Filozofa v Nitre, v čase úmrtia matky bola žiačkou Strednej zdravotníckej školy v Poprade. S neb. matkou mali veľmi dobrý vzťah, rozumeli si a pomáhali si. Čo sa týka starostlivosti, po smrti matky mali žalobkyne v 2/ a 3/ rade možnosť výberu, kto im zabezpečí

starostlivosť a vybrali si svoju krstnú matku, nakoľko sestra B. s v tom čase ešte len zakladala rodinu a nechceli pre ňu byť bremenom.

8. Z výsluchu svedka M. V. súd zitil, že žalobcov pozná asi od roku 2012. V čase, keď ich spoznal žili ako normálna rodina. Svokra pracovala v Rakúsku. Domácnosť financovala len svokra, svokor ešte predtým zomrel na rakovinu, čiže sa starala o celú domácnosť. Žalobkyne v 2/ a 3/ rade sa po smrti matky museli odsťahovať do D. ku krstným rodičom, pretože boli maloleté. Vzťah žalobcov k matke bol dobrý.

9. Z výsluchu svedkyne B. V. súd zistil, že je najstaršou sestro žalobcov, ktorá v čase úmrtia matky žila už v spoločnej domácnosti s manželom M. V.. Žalobcovia mali s matkou dobrý vzťah. Matka bola jedinou živiteľkou rodiny, keďže otec žalobcov zomrel o 4 roky skôr. Po smrti matky bol stav žalobcov zlý po psychickej stránke, keďže boli ešte mladí, malí na to, aby prišli už o matku a ešte tým, že to bolo tak tragicky zo dňa na deň, nikto nebol na to pripravený.

10. Zistený skutkový stav súd nasledovne právne posúdil:

11. Podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

12. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

13. Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

14. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

15. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

16. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

17. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

18. Podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

19. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

20. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

21. Podľa ust. § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka platí, že ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté alebo, ak to vyplýva z povahy plnenia, že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlho spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne.

22. Podľa čl. 3 ods. 1 Smernice Rady (72/166/EHS) z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, každý členský štát prijme v súlade s článkom

4 všetky primerané opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením. Rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia sa určia na základe týchto opatrení.

23. Podľa čl. 22 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES z 16.09.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, osobnú ujmu a škodu na majetku, ktorú utrpeli chodci, cyklisti a iní nemotorizovaní užívatelia cesty, ktorí sú obyčajne najslabšími účastníkmi nehody, by malo pokrývať povinné poistenie vozidla účastného na nehode, kde majú nárok na odškodnenie podľa vnútroštátneho občianskeho práva. Toto ustanovenie nepredurčuje zodpovednosť za škodu alebo úroveň výšky odškodneného pri konkrétnej nehode podľa vnútroštátnych právnych predpisov.

24. Podľa čl. 36 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES z 16.09.2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, skutočnosť, že osoba, ktorá utrpela ujmu alebo škodu, má priame právo na žalobu proti poisťovni, je logickým doplnením určenia takýchto zástupcov a navyše zlepšuje právne postavenie poškodených osôb pri dopravných nehodách vzniknutých mimo členského štátu, v ktorom má taká osoba trvalý pobyt.

25. Podľa § 4 ods. 1 zákona 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

26. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

27. Podľa § 15 ods. 1 zákona 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Podľa § 15 ods. 2 zákona 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

28. Podľa čl. 6 ods. 1 C.s.p. strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu.

29. Podľa čl. 8 C.s.p. strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podoprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

30. Podľa § 137 C.s.p. žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o
a) splnení povinnosti,
b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu,
c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo
d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

31. Podľa § 162 ods. 3 C.s.p. o zamietnutí návrhu na prerušenie konania súd rozhodne spolu s rozhodnutím vo veci samej.

32. V prejednávanej veci bolo nespornou skutočnosťou, že dňa 21.1.2015 došlo k dopravnej nehode zavinenej žalovaným v 2/ rade, ktorý bol vodičom motorového vozidla značky D. Z., a ktorý bol poistencom žalovaného v 1/ rade. Pri dopravnej nehode zahynula matka žalobcov B. V., ktorej stratu žalobcovia pociťujú ako osobnú ujmu, za ktorú žiadajú náhradu.

33. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je i právo na súkromie a rodinný život, ktoré v sebe zahrnuje tiež právo na spolužitie s ďalšími osobami, predovšetkým s členmi rodiny. Občianskoprávne sankcie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby upravuje ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka (OZ).
Určenie subjektov, na ktoré dopadajú sankcie podľa tohto zákonného ustanovenia, zákonná úprava vymedzuje vzťahom medzi osobou, do ktorej práv na ochranu osobnosti bolo neoprávnene zasiahnuté (môžu ňou byť len fyzické osoby) a osobou, ktorá neoprávnený zásah spôsobila (môžu ňou byť aj právnické osoby). Pri neoprávnenom zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby vzniká osobná väzba medzi oprávnenou osobou na jednej strane a povinnou osobou na strane druhej. Práva a povinnosti vyplývajúce z tohto právneho vzťahu sa viažu na určitú osobu.
Povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 OZ je teda subjektívne spätá s tým, kto sa zásahu do týchto práv iného dopustil. Jedná sa preto o výlučne osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá neprechádza na ďalšiu osobu. Občiansky zákonník nemá ani ustanovenie, ktoré by umožňovalo prípadný prechod tejto povinnosti na ďalšiu osobu, ako osobu z tohto hmotnoprávneho vzťahu povinnú. Z uvedených úvah teda vyplýva, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv, je v zmysle § 11 a nasl. OZ nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil. Náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obete usmrtenej pri dopravnej nehode spadá do rozsahu poistného krytia povinného zmluvného poistenia v zmysle platného a účinného zákona č. 381/2001 Z. z. (zhodne napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 610/2017).

34. V posudzovanej veci bolo nesporné, že zásah do osobnostných práv žalobcov (do ich práva na súkromný a rodinný život) bol spôsobený pri dopravnej nehode, ktorú zavinil žalovaný v 2/ rade.

35. Vo všeobecnosti za spôsobenú škodu zodpovedá škodca, v prejednávanej veci žalovaný v 2/ rade.

36. Pojem „nemajetkovej ujmy v peniazoch“ za zásah do osobnostných práv je upravený v Prvej časti OZ v ustanovení § 13 ods. 2 OZ ako jeden z právnych prostriedkov ochrany osobnostných práv. Podstatou a účelom nemajetkovej ujmy v peniazoch je poskytnúť fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené, priznanie peňažnej satisfakcie. Keďže skutočnú ujmu nie je možné presne zistiť (dá sa len predpokladať), výška nemajetkovej ujmy sa nedá presne vyčísliť a teda ani preukázať.

37. K použitej terminológii súd konštatuje, že zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu v ustanovení § 2 vymedzuje pojmy pre účely tohto zákona, pojem škoda osobitne nedefinuje a definíciu nepodáva ani Občiansky zákonník (čo treba rozumieť pod pojmom škoda nevysvetľuje ani teraz platná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel). V občianskom zákonníku sa však nachádza právna úprava spôsobu a rozsahu náhrady (§ 442 a nasl. OZ), ktorá okrem iného vymedzuje, čo sa pri škode na zdraví a usmrtení odškodňuje.

38. Pokiaľ ide o nároky nemajetkovej povahy, pri škode na zdraví sa odškodňuje bolesť poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ). Pri strate života sa výživou oprávneným osobám priznáva pozostalostná úrazová renta (§ 448 OZ) a uhrádzajú sa náklady spojené s pohrebom, prípade s liečením (§ 449 ods. 1 a 2 OZ). Keďže zákon č. 381/2001 Z. z. pojem škody nevymedzuje osobitným spôsobom a nemá ani špeciálne ustanovenie, čo sa odškodňuje, niet dôvodu takto vymedzenú škodu v Občianskom zákonníku nestotožniť so škodou vyjadrenou v § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona. Chráneným predmetom, za poškodenie ktorého má poisťovateľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je teda zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život.

39. Podľa súčasne platnej právnej úpravy možno teda nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa § 11 a nasl. OZ.

40. Čo sa týka žalovaného v 1/ rade, v tomto smere súd konštatuje, že poistenie má za úlohu ekonomickú ochranu jednotlivcov, rodín, spoločenstiev, firiem či iných subjektov. Poisťovníctvo je založené na tvorbe poistno-technických rezerv, ktoré sa tvoria prostredníctvom výberu a akumulácie poistného od poistených. Z týchto rezerv sú následne poisťovňou vyplácané poistné plnenia. Na základe dohody a za poplatok poisťovňa na seba preberá dohodnuté riziká v dohodnutom rozsahu. V prípade, že nastane poistná udalosť, poisťovňa sa zaväzuje uhradiť poistenému dohodnutú poistnú sumu, v prípade poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa poistenie vzťahuje na následky spôsobené poškodeným pri prevádzke motorového vozidla a nie je obmedzené na osobu poistenca. Uvedený druh poistenia je poistením, ktorého existencia je pri prevádzke motorového vozidla povinná v zmysle ust. § 3 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. Poistenie slúži ako prostriedok na prenos rizika zo subjektu, ktorý ho nie je ochotný podstúpiť na poisťovateľa, ktorý je ochotný ho prebrať.

41. Súd je toho názoru, že i pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je pojem škoda potrebné vykladať tak, že zahŕňa i nemajetkovú ujmu, i keď sa jedná o samostatné inštitúty, ak účelom poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škody, ku ktorej došlo v súvislosti s prevádzkou vozidla.

42. V tomto smere súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 1/2014, z ktorého vyplýva, že: „... ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné poukázať na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už uviedol, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie prispieť k zisteniu obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 515/2012, IV. ÚS 294/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010). Podľa tejto judikatúry ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva sťažovateľa) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 515/2012, IV. ÚS 294/2012, IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99).“ Z uvedeného je zrejmé, že pri posudzovaní veci je nepochybne potrebné interpretovať právnu normu v súlade s princípmi spravodlivosti.

43. Z citovaných ustanovení Ústavy Slovenskej republiky, Dohovoru o ochranu ľudských práv a slobôd, Občianskeho zákonníka vyplýva obsah práva na ochranu osobnosti. Do rámca všeobecnej úpravy ochrany osobnosti patrí aj právo na súkromie. Rešpektovanie súkromného života, zahŕňa aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami. Súčasťou súkromného života je rodinný život zahŕňajúci aj vzťahy medzi blízkymi príbuznými, s osobami v úzkom citovom, priateľskom alebo obdobnom vzťahu. Ide o vzťahy medzi príbuznými, bez ohľadu na skutočnosť, že žijú alebo nežijú v spoločnej domácnosti. Predpokladom zodpovednosti a vzniku občianskoprávnych sankcií za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby je existencia neoprávneného zásahu spôsobilému ujmu vyvolať a príčinnej súvislosti medzi zásahom a jeho protiprávnosťou.

44. V danom prípade protiprávnosť a príčinná súvislosť zásahu vyplýva z trestného konania vedeného Okresným súdom Poprad pod sp. zn. 5T/107/2015. V tomto konaní bol žalovaný v 2/ rade uznaný vinným prečinom usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu troch rokov.

45. Súd nemal pochybnosť o tom, že smrť B. V. spôsobila veľmi vážny zásah do súkromného života žalobcov a žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia v tomto prípade nemôže byť postačujúca. Smrťou matky žalobcovia stratili sociálne, morálne, citové puto vytvorené medzi nimi a nebohou matkou. Od smrti matky majú žalobcovia a ich rodina ochudobnenú sféru vzťahu s nebohou ako najbližším rodinným príslušníkom. Stratili možnosť prejavovať jej lásku, priazeň a dostávať oporu, porozumenie. Protiprávnym konaním žalovaného v 2/ rade u žalobcov došlo k nenávratnej deštrukcii väzieb súkromného života. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože

žiadna by nepostačovala na primerané vyváženie a zmiernenie ujmy žalobcov. Ujma vzniknutá žalobcov je neodstrániteľná, každá iná fyzická osoba by ujmu považovala za objektívne závažnú, náhrada nemajetkovej ujmy môže u žalobcov prispieť k zmiereniu stavu. Je prejavom slušnosti a spravodlivosti, nemôže však odčiniť dopad tragickej udalosti.

46. Vzhľadom na uvedené súd opätovne poukazuje na skutočnosť, že podstatou poistenia je ekonomická ochrana jednotlivcov, rodín, spoločenstiev, firiem či iných subjektov. Na základe dohody a za poplatok poisťovňa na seba preberá dohodnuté riziká v dohodnutom rozsahu. Žalovaný v 1/ rade nepredložil dôkaz o tom, že by mal so žalovaným v 2/ rade zúžený či obmedzený rozsah poistenia, a v prípade, že bude žalovaný v2/ rade zaviazaný povinnosťou náhrady nemajetkovej ujmy v akomkoľvek rozsahu, nastúpi s najväčšou pravdepodobnosťou jeho zodpovednosť voči svojmu poistencovi, žalovanému v 2/ rade.

47. Súd v sporovom konaní nemá povinnosť ani právo upozorňovať účastníkov na nedostatočné dôkazy, prípadne chýbajúce dôkazy a navrhovať im predloženie takých dôkazov, ktoré dostatočne podporia ich tvrdenia. Takýto postup súdu by bol v rozpore nielen s ustanovením citovaného čl. 8 C.s.p., ale aj so zásadou rovnosti účastníkov konania.
Podľa § 215 ods. 1, 2 C.s.p., súd rozhodne na základe zisteného skutkového stavu, ktorý zisťuje procesným postupom podľa cit. zákona. V zmysle týchto ustanovení skutkovým základom súdneho rozhodnutia je súhrn skutkových zistení, ku ktorým súd dospel v priebehu konania. K skutkovým zisteniam súd dospieva vyhodnotením skutkových poznatkov, ktoré získava viacerými spôsobmi, predovšetkým v sporovom konaní dokazovaním.
Civilný sporový proces sa, okrem iného, zásadne riadi princípom dispozičným a prejednacím, princípom kontradiktórnosti, princípom koncentrácie a s ním spojeným princípom formálnej pravdy. V sporovom konaní, ako v danom prípade, žalobca uplatňuje na základe existujúceho právneho vzťahu na súde svoje práva, resp. právom chránené záujmy, vyplývajúce z hmotného práva, vo vzťahu k žalovanému, ktorým sú tieto porušené, resp. ohrozené. Žalovaný v sporovom konaní následne v rámci procesných ustanovení vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku poskytne rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, na preukázanie ktorých zároveň pripojí listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva, resp. navrhne dôkazy.
V ustanovení § 185 C.s.p. je zavedený princíp formálnej pravdy, čo znamená, že súd pri rozhodovaní vychádza výlučne z dôkazov, ktoré mu navrhli strany sporu. Súd sa tak nemusí dostať k úplnému zisteniu pravdy, vzhľadom na to, že si o spore môže urobiť svoj obraz iba v rozsahu, v akom mu ho vykreslia strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. Dôraz sa kladie na procesnú diligenciu strán sporu, čoho dôsledkom je obmedzenie dôkaznej iniciatívy súdu a jej presun takmer bezvýhradne na strany sporu.
Pre úspech v sporovom konaní je nevyhnutné, aby strana sporu uniesla svoje dôkazné bremeno, t.j. dokázala pred súdom pravdivosť svojich tvrdení v relevantných hmotnoprávnych skutočnostiach, a to prioritne žalobca v podanej žalobe a žalovaný v podanom vyjadrení k žalobe. Za výsledok sporového konania je tak plne zodpovedná sama sporová strana. Stanovisko žalovaného či žalovaných nemôže spočívať len v popieraní tvrdení.

48. Povinnosťou súdu je v prejednávaných prípadoch postupovať v súlade so zásadou spravodlivosti. Pri rozhodovaní je nevyhnutnosťou rešpektovanie základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí súčasne aj právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (sp. zn. IV.ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkou a právnymi názormi (sp. zn. I. ÚS 50/04).

49. Pri výške nemajetkovej ujmy u žalobkyne súd v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka prihliadal na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalobkyňa žiadala priznať nemajetkovú ujmu vo výške 15.000,- eur. Takáto výška ujmy, podľa názoru súdu nezodpovedá okolnostiam, za ktorých k porušeniu práva došlo, i keď je jednoznačné, že vzniknutú ujmu žalobkyne možno hodnotiť ako maximálne závažnú.
Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvôľou a pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka musí mať preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa

ustanovenia § 13 ods. 1 OZ, a to najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcom. Z dokazovania v súvisiacej trestnej veci vyplynulo, že žalovaný porušil svoje zákonné povinnosti vodiča, čím spôsobil smrť tretej osoby. Týmto došlo k zásahu do osobnostných práv nebohej a jej rodiny v tej najhoršej možnej intenzite. Závažným spôsobom bolo dotknuté právo žalobcov na ich súkromný a rodinný život, pričom vzhľadom na charakter zásahu je vylúčené domáhať sa morálneho zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a je dôvodné domáhať sa zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Smrťou B. V. bola spôsobená trvalá a neodstrániteľná ujma rodine, v ktorej okrem nebohej a plnoletého žalobcu v 1/ rade žili aj maloleté deti, žalobkyne v 2/ a 3/ rade. Rodina už nebude spĺňať svoju funkciu - reprodukčnú, výchovnú, ekonomickú prípadne výrobnú, ochrannú, emocionálnu. V rodine žalobcov došlo k nenapraviteľnej ujme, ktorú možno len zmierniť priznaním peňažnej satisfakcie za túto ujmu.
Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobcom matku, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Okolnosti vzniku nehody boli predmetom šetrenia v trestnom konaní, právoplatne skončenom. Súd síce nezistil na strane nebohej okolnosti týkajúce sa jej spoluzavinenia a požadovaná suma 50.000,- eur dostatočne zohľadňuje fakt, že žalobcovia s nebohou matkou v čase jej úmrtia žili v spoločnej domácnosti, boli na ňu odkázaní. Na tomto nič nemení ani skutočnosť, že vzhľadom na charakter vykonávanej práce (práca v turnusoch v zahraničí) im nedovoľovala byť vždy v každodennom osobnom kontakte.
Priznanú sumu 50.000,- eur pre každého zo žalobcov súd považuje primeranú všetkým okolnostiam týkajúcich sa posúdenia výšky nemajetkovej ujmy.

50. Citované ustanovenie § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje tzv. pasívnu solidaritu, ktorá je vyjadrená termínom „spoločne a nerozdielne“. Je charakterizovaná viacerými subjektmi na dlžníckej strane a ich povinnosťou splniť dlh tomu istému veriteľovi spoločne a nerozdielne. Jej funkcia spočíva vo väčšom zabezpečení pohľadávky veriteľa a uľahčení jej uplatnenia. V zmysle ods. 1 však treba zdôrazniť, že solidarita môže byť založená jednak právnym predpisom, pričom v takomto prípade pasívna solidarita je upravená výslovne a vyplýva zo znenia toho ktorého ustanovenia právnej normy. Solidarita môže byť ďalej založená rozhodnutím súdu, dohodou účastníkov alebo povahou plnenia. Zo zák. č. 381/2001 Z. z. nevyplýva ani jeden zo spôsobov, ktorý by založil pasívnu solidaritu, pričom ani ustanovenie § 15 nedáva pre tento záver dostatočný podklad. Ustanovenie § 15 citovaného zákona, umožňuje uplatniť na súde nárok voči škodcovi (osobe zodpovednej za škodu) na náhradu škody, priamo aj voči poisťovni, pričom treba zdôrazniť, že ide o dva samostatné nároky poškodeného proti dvom subjektom, ale voči každému z nich z iného právneho dôvodu. Aj v tomto konaní žalovaní majú postavenie samostatných spoločníkov a jedným súdnym rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na plnenie celého dlhu veriteľovi. Aj keď právna úprava od 1.1.2002 zaviedla všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, možnosť uplatniť nárok voči obidvom neznamená, že ide o solidárnu zodpovednosť, pretože táto nevyplýva z právneho predpisu, ani z ďalších dôvodov upravených v § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 15 zakladá len možnosť žalovať priamo poisťovňu.

51. Keďže súd nie je v danej veci viazaný návrhom žalobcu, aby žalovaným bola uložená povinnosť na plnenie spoločne a nerozdielne (viď rozhodnutie NS SR sp. zn. 1 Co 2/1998 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 51 ročník 1998), a s poukazom na uvedenú argumentáciu, priznal súd nárok žalobcovi voči žalovaným v znení uvedenom vo výroku I. rozhodnutia, nakoľko síce nie je daná ich pasívna solidarita, ale plnením ktoréhokoľvek z nich zaniká povinnosť druhého plniť žalobcovi.

52. Na základe uvedených skutočností v súlade s citovanou právnou úpravou súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Čo sa týka návrhu na prerušenie konania, s ohľadom na skutočnosť, že účastníkom konania vo veci vedenej pod sp. zn. 20C/92/2016 nie je zachovaná totožnosť účastníkov na strane žalobcov, súd tento návrh v zmysle ust. § 162 ods. 3 C.s.p. zamietol.

53. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 C.s.p. a v konaní úspešným žalobcom priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o ktorých súd rozhodne v zmysle § 262 C.s.p. samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia na tunajšom súde.
V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).
Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a)neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu vyššie uvedenú, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.
Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.
Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.